

LÄNSSTYRELSEN
ÄLVSBORGS LÄN
Planeringsavdelningen

BESLUT
1980-04-21
Rek + mb

11.1211-3171-79
27-202

Enligt utsändningslista

Naturreservatet Yxnås

Beskrivning av naturreservatet

Benämning:	Naturreservatet Yxnås
Kommun:	Vårgårda
Socken:	Horla
Fastigheter och ägare:	Horla Källsgården 6:8, 6:11 Erik Källsmyr, Horla Källsgården 6:2 Dan Melin, Horla Källsgården 6:10 Carl-Erik Wennergren Sven-Olof Wennergren, Horla Källsgården 6:12 Reinhold Olausson Greta Olausson, Horla Källsgården 6:13 Inger Alriksson Gunnar Alriksson, Horla Mellomgården 5:7 Horla Missionsförsamling
Läge:	Ekonomisk karta 7C 5d (07253) Topografisk karta 7C Borås NV
Areal:	16 ha (åker 3 ha, betesmark 1,0 ha, slåttermark 2,5 ha, skogsmark 8,5 ha, övrigt 1,0 ha)
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen
Ändamål:	Att skydda och vårda ett odlingslandskap med stora kulturhistoriska, landskapsbildmässiga och botaniska värden.

Grund för beslutet

Odlingslandskapet vid Yxnås präglas av den starkt brutna topografin med skarpa dalgångar i olika riktningar. Markens intensiva utnyttjande med bl a åtskilliga små och svårbrukade åker lappar vittnar om ett genuint torplandskap. Delvis plöjs åkrarna fortfarande med hjälp av häst och besås för hand. På ytterst få platser har denna hävdform pågått in i våra dagar. Markägarens odlingsinsatser har uppmärksamats av naturvården på riksplanet.

Medan smååkrarna kontinuerligt hävdats har kringliggande slåttermarker delvis vuxit igen, delvis hållits öppna genom bete. Sedan 1917 har via AMS bedrivits omfattande

restaureringsarbeten på forna slåtterytor.

Floran i området är anmärkningsvärt rik och gynnas av ett öppet landskap med slåtterytor. Till sällsyntheterna hör stor fetknopp, trollsmultron, spärrlosta m fl.

Genom att området i senare tid uppmärksammas i pressen vid flera tillfällen har det blivit ett omtyckt och välfrekventerat utflyktsmål.

För att trygga fortsatt hävd samt skydda det kulturhistoriskt och botaniskt värdefulla landskapet anser länsstyrelsen att området bör avsättas som naturreservat.

Statens naturvårdsverk har tillstyrkt reservatsbildningen. Yttrande har också avgivits av kommunstyrelsen i Vårgårda. Berörda markägare har ställt sig positiva.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen det på bifogade karta avgränsade området som naturreservat.

Reservatföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen (1964:822) samt 9-10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att följande föreskrifter skall gälla.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet.

Förutom förbud och föreskrifter i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 bedriva någon form av täktverksamhet;
- 2 anlägga väg, spränga, schakta och fylla ut;
- 3 anordna upplag annat än tillfälliga sådana i samband med områdets skötsel och fastigheternas normala brukning;
- 4 skada terrängformation eller ytbildning med t ex skogsbruksmaskin;
- 5 använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen på slättermark eller i skogsmark;
- 6 använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra handelsgödsel på åkermark som reserverats för odling av äldre kulturväxter och ogräs;
- 7 utan länsstyrelsens tillstånd uppföra helt ny byggnad;
- 8 utan länsstyrelsens tillstånd dra fram mark- eller luftledning;

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan

sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av bifogad efter samråd med naturvårdsverket fastställd skötselplan.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom området

Förutom föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 plocka eller gräva upp växter, bryta kvistar eller på annat sätt skada träd och buskar;
- 2 framföra motordrivet fordon;
- 3 tälta;
- 4 göra upp eld;
- 5 rida på slätter- och åkermark.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

1. Syftet med naturvårdsförvaltningen är att bevara ett område av stort värde för den kulturella och vetenskapliga naturvården.
2. Förvaltare av naturreservatet från naturvårdssynpunkt är skogsvårdsstyrelsen,
3. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen av naturreservatet genom att fastställa bifogade skötselplan. Planen kan vid behov revideras av länsstyrelsen.
4. Utmärkning av naturreservatet skall ske i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.
5. Naturvårdsförvaltningen skall fortlöpande samråda med länsstyrelsen och markägarna.

I särskilda fall kan länsstyrelsen, med stöd av 12 § naturvårdslagen, medge undantag från reservatsbestämmelserna.

Enligt 37 och 38 §§ naturvårdslagen gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 8 eller 10 § samma lag kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot sådan föreskrift, gäller enligt 39 § naturvårdslagen att länsstyrelsen kan vid vite förelägga honom att rätta vad olovligen skett och vidare att

överexekutor kan meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

Besvärshänvisning enligt formulär 2.

Beslut i ärendet har fattats av länsstyrelsens styrelse. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Agardtsson, Andersson, Bengtsson, Jinnegård, Gösta Johansson, Rolf Johansson, Josefson, Hadar Karlson, Ulla Carlsson, Olsson, Peterson, Pålsson, och Wengholm. I den slutliga handläggningen har deltagit naturvårdsassistenten Schafferer, föredragande, samt länsrådet Åkerlund, länsassessorn Bo Thorsenius, juridiska enheten, naturvårdsdirektören Rahmn, t f avdelningsdirektören Bengtsson, naturvårdsenheten, förste byråingenjören Karin Thorsenius, planenheten, biträdande överlantmätaren Bergström, lantmäterienheten, och länsantikvarien Wegraeus.

Göte Fridh

Thorbjörn Schafferer

Bilagor:

1. Besvärshänvisning
2. Översiktskarta
3. Beslutskarta
4. Skötselplan